

ETİK DEĞERLERDEN SAPMANIN MUHASEBESİ

Can Tansel Kaya

Yeditepe Üniversitesi

Yrd. Doç.Dr.

can.kaya@yeditepe.edu.tr

Özet

Hüküm süren acımasız rekabet, şirketlerin asli görevlerinin başında olan hissedar karlılığı maksimizasyonunu zorlaştırmaktadır. Bu durumun yaratacağı olumsuz etkileri savuşturmak adına tepe yönetimlerin, performans ölçütlerini sürekli arttırmak için etik dışı muhasebe uygulamalarına başvurmakta olduğu görülmektedir. Bu uygulamalar, kısa vadede şirket için geçici çözümler üretebilirken, uzun vadede etik eksenden sapmanın yarattığı zararlar dev miktarlarda olup, toplum ve bireyler üzerinde tahribatlara yol açmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, artan ticari açgözlülüğün toplumlara verdiği mali ve ahlaki zararları, yaşanmış finansal skandalların ışığı altında sınırlı rasyonellik olgusu ve Easterlin Paradoks'unun süzgeçlerinden geçirerek incelemek ve skandalların toplum ve bireyler üzerinde yarattığı güven bunalımını onarmak adına çözümler geliştirmektir.

Anahtar Kelimeler: *Hileli Muhasebe Uygulamaları, Etik, Broken Trust (Zedelenmiş Güven) Teorisi*

Alan Tanımı: Muhasebe (İşletme ve Yönetim)

ACCOUNTING FOR ETHICAL DEPLETION

Abstract

The prevailing harsh competition, challenges companies' primary objective to maximize the companies' share holder's wealth. Research has shown that executives have been practicing unethical accounting in order to disguise the negative reflections of such practices. While these implementations may act as palliative way-out for the companies, in the long run, the depletion of ethical and moral values have caused immense damages over societies and individuals.

In the light of the financial scandals with respect to Bounded Rationality and Easterlin Paradox, the purpose of this study is to develop solutions to mend the broken trust over the society and individuals, caused by the increasing commercial greed, which causes financial and ethical impairments.

Keywords: *Unethical accounting, Ethics, Broken Trust Theory*

JEL Code: M 41

1. GİRİŞ

Günümüzün zorlayıcı piyasa koşulları, rekabet ortamlarını gittikçe tırmandırmış olup, işletmelerin gerek karlılıklarına, gerekse pazar paylarından faaliyetlerini sürdürebilirliklerine kadar birçok farklı alanda karşımıza bir tehdit unsuru olarak çıkmaktadır. Rekabeti daha gerçekçi analiz etmek adına masaya yatırılan *Görünmeyen el'* in bile artık dün ile kıyaslandığında çok daha gelişmiş bir etkenler yumağı halini almış olduğu bir gerçektir. Bugün fırsatçı ve gerçekçi olan Smith doktrini, artık gelişen teknolojiyle birlikte pekişen çok daha bilinçli ve sorgulayıcı olan tüketiciyi de fazlasıyla dikkate almak durumuna gelmiştir (Savaş, 2007: 269). Tüm bu gelişmelerin yarattığı bir ortamda işletmelerin işi zorlaşmıştır. Şirket performansının en ölçülebilir ölçütü olan satış geliri, kar ve de en belirginleri olarak karşımıza çıkan hisse başına değer ölçütleri, bugün şirketlerin ana odağı haline gelmiş olup her ne pahasına olursa olsun ufak bir gerilemeye dahi tahammül edilemeyecek bir anlayış halini almıştır. İşte bu noktada hile, birçok şirkete alternatif bir çözüm olarak kendini göstermektedir. Hile kavramı, bir şeyi başkalarından yasal olmayan bir şekilde elde etmenin mevcut yollarından biridir (Çıtak, 2009: 15). Hileli muhasebe uygulamaları sayesinde şirketler, var olan performanslarının çok üzerinde raporlama yaparak mevcut hissedarlarının yanı sıra, potansiyel yatırımcıdan devlete, tedarikçiden finansal kurumlara kadar birçok piyasa oyuncusunu kandırabilmektedir. Bu tarz bir hileli uygulamanın en baskın nedeni, şirketin işlem gören hisse değer düşüşüne tahammülünün olmayışıdır. İşte bu noktada sorulması gereken soru şudur: Hileli kararları veren bütün yöneticiler zaten ahlaksız mıdır yoksa karar verici olduktan sonra mı ahlaksız oluyor?

2. ETİK, AHLAK VE MUHASEBE ARASINDAKİ İLİŞKİLER

2.1 Etik Tanımı

Etik kavramı, kökenini Yunanca'da gelenek ve görenek anlamına gelen 'ethos' sözcüğünden alır. Kavram olarak tam ve kesin bir açıklaması olmamakla beraber, çoğu düşünür tarafından oldukça da subjektif anlamları mevcuttur. Platon'a göre etik anlayışı toplumun her kesimine ait bir olgu değil, sadece soylular kesimine yönelik bir olgudur. Bunun beraberinde toplumun çoğunu oluşturan kitle Platon'a göre ahlâklı olma meziyetinden yoksundur. Singer ise bir maymunun yaşamını yeni doğmuş bir bebeğinkinden daha değerli kılarak etik kavramını oldukça çelişkili bir süzgeçten geçirebilir (Stangroom, 2006: 83). Görüldüğü üzere bu kavram farklı düşünürler tarafından oldukça farklı şekillerde yorumlana gelmiştir. Yalın haliyle ele alındığında insan davranışlarının doğruluğu ya da yanlışlığı üzerine oluşan değer yargıları ve inançları içerir (Masaroğulları ve Koçakgöl, 2011: 59). Özetlemek gerekirse etik kavramının vermeyi hedeflediği genel kabul görmüş mesaj, yanlış doğrudan ve iyiyi kötüden ayırabilmektir.

2.2 Ahlak

Ahlak, bireylerin eylemlerini düzenleyen, belirlenmiş kurallara göre yönlendiren bilgi alanıdır. Eylemlerde iyiyeye yönelmeyi amaç edinen ve kötü olandan uzak durmayı gerektiren ahlak alanı insanın toplumsallaşması ile birlikte zorunluluk haline gelmiştir. Toplum içinde yaşayan birey, hem kendini korumak hem de diğerleri ile uyum içinde bir yaşam sürdürebilmek için bir takım kurallara uymak zorundadır (Sönmez, 2011). "Sana nasıl davranılmasını istiyorsan sen de başkalarına öyle davran", ahlak kavramını en iyi özetleyen öğüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Görüldüğü üzere, ahlak kavramı bütünsel bir içerik ile insan topluluklarının benimsemiş olduğu ve bireyler arası ilişkileri düzenleme niteliği olan davranış kuralları, yasalar ya da ilkeler bütünü olarak, toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir parçasıdır (Masaroğulları ve Koçakgöl, 2011: 5).

2.3 Etik ve Ahlak Kavramları ile Muhasebe Arasındaki İlişkiler

Etik, yaşamın her alanında davranışları yönlendiren standartların ve prensiplerin bir bütünü olarak doğruyu ve yanlış ayırt etmek biçiminde algılandığı için, tarihsel süreç içinde farklı toplumlar ve kültürler hep kendi kurallarını oluşturmuşlardır. Bu kuralların temeli bazen dine ve geleneklere, bazı durumlarda ise meslek gruplarının özelliklerine bağlı olarak şekillenmiştir. Bu bağlamda genel olarak etik ve meslek etiği, dünyada ve ülkemizde neredeyse her alanda

gündeme gelmekte ve bunun sonucu olarak da farklı düzeylerde de olsa her meslek dalında kendine özgü “meslek etiği” ile ilgili kuralların oluşturulması yönünde çabaların olduğu görülmektedir (Sakarya ve Kara, 2010). Meslek gruplarının mesleki etik kurallarını kendileri oluşturmuş olup meslekler arasında çeşitli farklılıklar olmasına rağmen, Ayboğa (2001) ’ ya göre meslek ahlakı ile ilgili olarak belirlenen kurallar üç ortak özelliği bünyelerinde taşımaktadır:

- a) Meslek mensubunun yasaların öngördüğü düzeyin üzerinde bir davranışta bulunmaları ve bu seviyeyi her zaman korumaları gereği,
- b) Belirlenecek etik kuralları, dürüst davranmayı ve kamuoyunda olumlu bir izlenim bırakmaya yönelik olması gereği,
- c) Meslek gruplarının, belirlenen etik kurallara ters düşecek olan tüm davranışları yasaklamaları ve bunlara cezai yaptırım uygulamaları gereği.

Neredeyse her on yılda bir alışla gelmiş skandallar dizisinin karşımıza çıkması, muhasebe alanındaki karar vericilerin ne denli etik ve ahlaki değerlerden uzaklaşmış olduğunun belirgin bir göstergesidir. Günümüzde sert piyasa koşullarının daha da zorlaştırdığı karlılık ve hisse başına değer artırımları, işletmelerdeki karar vericileri sorgulanır ahlaki ve etik kararlar vermeye yöneltmektedir. Enron, WorldCom, Tyco, AOL Time Warner, Adelphi Communications, Bristol-Myers, Squibb, Global Crossing, Kmart, Xerox, Merck, Mirant, Nicor Energy, Pereque Systems, Dynergy, El Paso ve Reliant Energy, geçtiğimiz yakın tarihe isimlerini muhasebe skandallarıyla yazdıran şirketlerin sadece bir kaçıdır (Kaya, 2012: 584). Enron şirketi zamanın piyasa lideri Arthur Andersen tarafından denetlenmiş ve sürecin sonucunda her iki şirket de batmıştır. Bir zamanlar dürüstlük ile anılan ancak daha sonraları ahlaki pusulasını açgözlülüğün pençesine hapsolarak tümünden kaybeden Andersen için Enron, uzun aslında bir ahlaki intiharın son durağı niteliğindedir (Boyd, 2004: 582).

Batı’da gözle görülür etik sapmanın tezahürleri muhasebe skandallarıyla karşımıza çıkarken, ülkemizde de durum çok farklı değildir. Meslek gruplarının önemli bir kısmının meslek etiği kuralları hakkında bilgi eksikliği içinde oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca, meslek etiği kurallarının algılanması ve tanımlanmasındaki sorunlar da ciddi boyutlardadır (Ergün ve Gül, 2005). Bireyin ‘ahlaklı’ olup olmadığına dair yazında sayısız tanımlar ile hareket edilebilir. Ancak aralarında belki de en öne çıkan tanım, “Bir birey, ancak içinden seçebileceği başka alternatiflerin olduğu bir ortamda, verdiği kararda ahlaki bir seçim yapmıştır” (Frankfurt, 1969: 829).

3.SINIRLI RASYONELLİK, EASTERLİN PARADOKSU ve MUHASEBE

3.1 Sınırlı Rasyonellik Olgusu

Sınırlı Rasyonellik Olgusu (SRO), kurumsal strateji ve mikroekonomi alanlarında kurumsal karar verme konusuna katkılarıyla ün kazanmış Nobel ödüllü Herbert Simon'a ait bir kavramdır. Belirsizliğin hâkim olduğu bir düzenekte limitli bilgi ve zaman kısıtlarıyla, bireyin aslında gerçekten nasıl karar verdiğine ait bir olgu olan SRO, insanların bu kararları verirken tam olarak hangi değerlere (his ve duyguları da içeren) itimat ettiğini ölçen bilişsel süreçler bütünüdür (Gigerenzer, 2010:534). Ekonomide psikolojiden faydalanma, süreç içinde davranışsal iktisadi yaratmıştır. Bir anlamda psikolojinin yerini davranışsal iktisat almıştır (Eren, 2009). İlk kez 1957'de ortaya atılan bu kavram Katona, Scitovsky, Leibenstein gibi iktisatçıların iktisadi psikolojiye yaklaştırmalarına da ön ayak olmuştur (Şen ve İncekara, 2012: 237). Günümüzde SRO, iktisadi kavramlar içerisinde karar verme olgusu noktasında mutlak öne çıkan bir kavram haline gelmiştir (Lee, 2011).

3.2 Easterlin Paradoksu

Easterlin Paradoksunun mimarı Richard Easterlin, bu kavramın temellerini 1974 yılında sorduğu şu soruyla atmıştır: Ekonomik büyüme insanları daha mutlu kılmakta mıdır? (Angeles, 2011: 67) İnsanların mutluluk dereceleri, öznel iyi oluş kavramıyla (subjective well-being) ele alınmaktadır (Hybron, 2000). Günümüzde bireylerin mutluluk seviyesi o kadar önem kazanmıştır ki Britanya Hükümeti Gayri Safi Milli Hasıla'nın (GSMH) yanı sıra artık ulusal mutluluk seviyesini de ölçülemektedir (Easterly, 2010: 1483). Ülkemiz mutluluk endeksinde 1-5 aralığında, skalada dördüncü; yani *oldukça mutsuz* sıralamasındadır (Erkol, 2011). Artması beklenen bireysel gelirlerin, birey için bir motivasyon kaynağı olduğu ve dolayısıyla da öznel iyi oluşu arttıracığı beklense de (Senik, 2008: 151), her ne kadar fakir ülkelerle karşılaştırıldığında zengin ülkelerde öznel iyi oluş daha yüksek olduğu gözlemlense de, aslında bir çok kanının tersine Amerika Birleşik Devletleri'nde ekonomik büyümenin kişinin bireysel mutluluğunu belirgin şekilde arttırmadığı ortaya çıkmıştır. Daha güncel ve geniş araştırmalar Easterlin Paradoksu'nu güçlendirmiştir. Bunun başlıca nedeni ise günümüzde artık Amerika Birleşik Devletleri'nde öznel iyi oluş derecesi artık gittikçe azalmaktadır (Pugno, 2009: 590). Easterlin Paradoksu, artan gelirlere karşın sabit bir mutluluk seviyesi olarak da anlatılabilir (Di Tella and McCulloch, 2008: 24). Gelir kavramını en belirgin şekilde kişi başına düşen GSMF olarak alırsak, bu noktada da Easterlin Paradoksu yine haklı çıkarak, kişi başına düşen GSMH'da izlenen

keskin artışlara bile rağmen insanların mutluluk seviyesinin yine de sabit kalmış olduğu gözlemlenmiştir (Clark ve Diğerleri,2008: 95). Bu noktada, ekonomik büyümenin artışı ile mutluluk arasında bir doğru orantı olduğu, ancak bu orantının ekonomik büyüme insanların temel ihtiyaçlarını karşılayabildiği noktadan itibaren daha fazla artmadığı ve dolayısıyla da mutluluğu daha da arttırmadığı söylenebilir (Gökdemir, 2008)

4. ZEDELLENMİŞ GÜVEN TEORİSİ ve HİLENİN NEDENİ

Araştırmalar, hile kavramının çıkışını üç ana başlıkta toplamaktadır. Nasıl ki ateşin çıkması için hava, oksijen ve bir çeşit yakıcı madde şartsa, algılanan bir *baskı*, algılanan bir *fırsat* ve son olarak da yapılan hileyi, o hileyi yapan bireyin etik değerleriyle tutarlı ve kabul edilir hale getirmek adına bir şekilde *meşrulaştırma*, hilenin ortaya çıkmasında gereken olmazsa olmaz üç unsurdur. Birey, hileyi gerek çalıştığı şirkete karşı; gerekse şirketi adına yapsın, bahsi geçen üç madde her iki durumda da her zaman geçerliliğini korumaktadır. Hileye karışan birey mutlak olarak bir çeşit baskıya maruz kalır. Bu baskı bazı zamanlar maddi ihtiyaçlardan yapılırken, bazı zamanlar ise çalışanın performansını olduğundan daha iyi gösterme ihtiyacı hatta sistemi alt edebilme dürtüsünden bile yapılabilmektedir. Yakalanma riskini hisseden bir çalışanın normal şartlarda hile yapması sıkça beklenir bir durum olmasa da, hile yapacak bir fırsat olduğuna kanaat getiren çalışan bahsi geçen baskılara yenik düşmesi olasıdır. Son olarak da yapılan hileyi bir şekilde meşru bir zemine oturtmak gerekmektedir. “*Hisse fiyatlarını yüksek tutmalıyız*”, “*artık her şirket bu şekilde muhasebe uyguluyor*”, ya da “*yapılanların tümü şirketin iyiliği için*” gibi çeşitli telkinler, hileyi gerçekleştirenlerin yaptığı ahlaksız davranışları meşrulaştırmak için gösterilebilir birkaç neden olarak karşımıza çıkmaktadır (Albrecht ve diğerleri, 2004: 117).

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Etik değerlerden sapmanın muhasebesi yapıldığında görülüyor ki, ortaya çıkan mali çöküntü ve ortaya çıkan güven bunalımı toplumun tüm kesimlerine yüklenmektir. Tükenmez ve Kutay (2005), araştırmalarında muhasebe meslek mensubu gözünde Türk toplumunun ahlaki ilkelere duyarsız bir toplum olduğunu ortaya koymuşlar ve bu tür bir ortamın muhasebeci – müşteri ilişkisinin toplumdaki ahlaki yozlaşmayı yansıtacağına kanaat getirmişlerdir.

Muhasebe meslek mensuplarının etik ve ahlak konularında derin bir bilgi dağarcığına sahip olmaları gerekmektedir. Verilen kararların etik çerçevede

sayılabilmesi için kural ve kanunlara uygun olmaları yetmemekte olup, teorik bir yorumlama gücünü de beraberinde taşımaktadır. Muhasebe karar vericisinin gerçek anlamda etik normlara uygun hareket etmesi, ancak doğru ile yanlış birbirinden ayırabilmesi ile mümkündür (Uşurelu, 2010:355).

Wang ve diğerleri, (2011: 657), işletme okullarında okutulan derslerin içeriklerinin öğrencilerin açgözlülük olgusuna bakış açılarını pozitif yönde etkilediğine dikkat çekmişlerdir. Bunun önüne geçmede sorumluluğun; ders içeriklerini tekrar gözden geçirmek kaydıyla, yine işletme okullarına düştüğünü belirtmişlerdir.

SRO gözlüğünden bakarak tam olarak ahlaki sayılan davranışı anlamak çok kolay olmamaktadır. Ayrıca gelir artışları ile öznel iyi oluş endeksinin tam olarak paralel gitmediği savı, yapılan araştırmalar ile güçlenmiştir. Tüm bu bilgilerin ışığında muhasebe hilelerinin önüne geçmede işletme okullarının mutlak olarak etik konulu dersleri zorunlu ders olarak ders programlarına koymaları şarttır. *Muhasebe ve Etik, Kurumsal Yönetim ve Muhasebe Etiği, Etik ve Uluslararası Muhasebe, Muhasebe Etiği, Muhasebede Etik Karar Verme, İşletme Etiği, Etik ve Sorumluluk, İş Etiği ve Sosyal Sorumluluk*, Amerikan İşletme okullarında okutulan etik konulu derslerden sadece bazılarıdır. Konuya ampirik bir yaklaşım yapabilmek için, çok sınırlı ölçüde bir çalışma yapılmış ve bu çalışmada tamamı üniversite mezunu ve minimum sekiz yıl olmak üzere, ortalama 14,3 yıllık iş deneyimine sahip, %64'ü erkek, %36'sı kadın, %59'u yüksek lisans derecesine, %11'i doktora derecesine ait toplam 268 kişiden oluşan denek grubuna yöneltilmiş sorulardan öne çıkan üçü aşağıdaki gibi özetlenmiştir: Katılımcıların %87'si işletmelerin birincil hedefinin kar etmek olduğunu, %10'u hissedar karlılığını arttırmak ve %3'ü hayatta kalmak olduğunu ifade etmiştir. Etik ve hile konusunda, katılımcıların %68'si şirketin devamı için izlenecek her yolun mubah olduğunu, %32'sinin ise olmadığını belirtmiştir. Aynı konuda, %89 katılımcı gerçekte şirketlerin *her yol mubah* yaklaşımıyla hareket ettiğini, sadece %11'i şirketlerin verdiği kararlara etik açıdan dikkat ederek *her yol mubah* olarak karar vermediğine inandıklarını ifade etmiştir.

KAYNAKLAR

Albrecht, W. Steve, Conan C. Albrecht, Chad O. Albrecht. "Fraud and Corporate Executives: Agency, Stewardship and Broken Trust" , Journal of Forensic Accounting, 1524-5586, 2004, pp. 109-130.

Angeles, Luis. “*A closer look at the Easterlin Paradox*” , Journal of Socio-Economics, Volume 40, Issue 1, Pages 67–73, February 2011.

Ayboğa, Hanifi. “*Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek-Etiği-Ahlakı*” , Ege Academic Review, Ege University Faculty of Economics and Administrative Sciences, vol. 1(2), pages 28-44, 2001.

Boyd, Colin. “*The Last Straw*” , Business Ethics Quarterly, Volume 14, Issue 3. ISSN 1052-150X, 2004, pp. 581-592

Clark, E. Andrew, Paul Frijters, Michael A. Shields. “*Relative Income, Happiness, and Utility: An Explanation for the Easterlin Paradox and Other Puzzles*” , Journal of Economic Literature, American Economic Association, Vol. 46, No. 1, March 2008

Çıtak, Nermin: Hileli Finansal Raporlamada Yaratıcı Muhasebe. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2009.

Easterly, William. “*The Happiness Wars*” , The Lancet, Volume 377, Issue 9776, 30 April 2011, 1483 – 1484.

Eren, Ercan (2009) “*Yeni İktisatta Ortak Noktalar*”, <http://kisi.deu.edu.tr/selim.sanlisoy/yeni%20iktisatta%20Ortak%20noktalar.pdf>

Ergün, Halil, Kudret Gül. “*Muhasebe Mesleği Etik Kuralları ve Bu Kuralların Meslek Mensuplarının Algılanışı*”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, MUFAD, Sayı: 25, Ocak 2005.

Erkol, Oğuz (2011) *Mutluluk Ekonomisi*, <http://www.sistematikrisk.com/2011/05/23/mutluluk-ekonomisi/>

Frankfurt, G. Harry. “*Alternate Possibilities and Moral Responsibility*” , The Journal of Philosophy, Vol. 66, No. 23. (Dec. 4, 1969), pp. 829-839.

Gigerenzer, Gerd. “*Moral Satisficing: Rethinking Moral Behavior as Bounded Rationality*” , Max Planck Institute for Human Development, Berlin. Topics in Cognitive Science, 2, 2010, 528-554.

Gökdemir, Özge (2008) *Easterlin Paradoksu*, <http://www.sonbaski.com/tr/?p=350> [İndirme Tarihi : 16.08.2012]

Hybron, D. “*Two Philosophical Problems in the Study of Happiness*” , Journal of Happiness Studies,1, 2000, ss. 207-225.

Kaya, T. Can. “*Journal of Yeditepe University Faculty of Law*” , içinde “*Accounting under a Holistic Focus with regard to Philosophy, Ethics, Culture, and Law -A Critique on the Convergence Process from Rules-Based to Principles-Based Accounting*” , (Editörler: Prof.Dr. Ali Cem Dalbudak, Yrd.Doç.Dr Efe Direnisa,)

Üçer Ofset Matbaacılık Yayıncılık ve Ambalaj San. Ltd. Şti. İstanbul, 2012. ss. 759-592.

Lee, Cassey. “*Bounded Rationality and the Emergence of Simplicity Amidst Complexity*”, School of Economics, University of Wollongong, Source: Journal of Economic Surveys, Date: July 1, 2011

Masaroğulları, Güncel, Muhammet Koçakgöl : Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2011.

Sakarya, Şakir, Suat Kara. “*Türkiye’de Muhasebe Meslek Etiğine Yönelik Düzenlemeler ve Meslek Mensupları Tarafından Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması*”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (18): 57-72, 2010, ISSN:1309 – 9132.

Savaş,Vural: İktisatın Tarihi, Ankara: Siyasal Kitapevi, 2007, 269.

Senik, Claudia. “*Is man doomed to progress?*”, Journal of Economic Behavior & Organization , 68 ,2008, 140–152.

Sönmez, Gizem (2011) *İlk Çağ Felsefesinde Ahlak Anlayışı*, <http://www.yaziyaz.net/Felsefe/index.php/makaleler/77-ilk-cag-felsefesinde-ahlak-anlayisi.html>

Şen, Sedef, Beyhan İncekara “*İktisat ve Psikoloji Etkileşiminde Davranışsal İktisat*”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, No 1, 2012 ISSN: 2146-0817, 235-244.

Tella, D. Rafael, Robert MacCulloch. “*Gross national happiness as an answer to the Easterlin Paradox?*”, Journal of Development Economics, Volume 86, Issue 1, Pages 22–42, April 2008.

Tükenmez, N. Mine, Nilgün Kutay. “*Muhasebe Meslek Mensubunun Karar Alma Sürecinde Meslek Ahlakının Yeri: Çok Boyutlu Analiz-Izmir Örneği*”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, MUFAD, Sayı: 25, Ocak 2005.

Uşurelu, I. Valentin, Miomara Marin, Alina Elena Danaila, Daniela Loghin. “*Accounting Ethics – Responsibility versus Creativity*”, Annals of the University of Petroşani, Economics, 10(3), 2010, 349-356.

Wang, Long, Deepak Malhotra, J. Keith Murnighan. “*Economics Education and Greed*”, *Academy of Management Learning & Education*, 2011, Vol. 10, No. 4, 643–660.